

Nýggir haldarar
eiga at tekna seg
á posthúsinum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐRALAG

NR. 40.

LEYGARDAGIN
25. MAI 1963

36. ÁRG.

»Ofta etur hundur tað, hann havnaði«

Tær 11 miljónirnar, ið eftir vóru frá seinasta landsstýri

Alt fyri eitt, ið seinasta landsstýrið var sett, fór hin tá nývaldið lögmaður P. M. Dam nður fyri at samráðast um ein heildarplan til uppbygging av Føroyum sosialt, merðunnarligt, vinnuvegalið, uppbyggingarligt við havnum, vegum, bergholum og húsbýgging o. s. fr.

Einn veldugur planur at gera í einum ávisum tíðarskeiði. Flestu stúrsaðu, eisini niðri, í fyrstu atlogu. Men hin stóra atlanin varð góðkend soleiðis, at ríkisstýrið lovaði at vera við í fíggingini, har ið á stóð.

Einn av teimum mongu fíggarligu tættunum var ríkislovin um statsins veðhald fyri 20 miljónum til at rinda ein part av tingsins tilskoti til bygging av skipum og ein part sum íppiskoyti til lögtingsins fíggarlegarpening til bygging av vegum, havnum og tunnelum.

Av hesum veðhaldi statsins hevði lögtingið bara nýtt fyri 9 miljónir. 11 miljónir vóru eftir tókar at taka við 4 miljónum um árið.

Fyrstu árin avgjörð landsstýrið at nýta 3 miljónir av hesum peningi til skipini og 1 til veggerið.

Men nú tá ið skipini við teimum, sum standa í gerð, eru vorðin at kalla nógv nógv við undantak av »spesiálskipum«, sum vit mugu fáa okkum, var atlanin at nýta peningin umvent, 1 miljón sum uppi-skoyti til fíggarlógarpeningin til skip og 3 miljónir afturat til veg- og havnagerð.

Einn annar tættur í tí stóra planinum var at vísja sær iløgupening til fullbygging av SEV, so tað kom at rokka til allar Føroyar. Her var talan um 20 miljónir í fyrsta stigi. Tær og meira afturat eru fingnar og brúktar. Næsta stigið av úrbyggingini, sum nú stendur fyri, var eisini umtalað, og lovaði ríkis-

myndugleikarnir at hjálpa hesi atbygging við.

Bæði fólkaflokkurin og tjóðveldið hava verið full av bráslu móti seinasta landsstýri og dønnum at vilja kvala føroyingar við hesum mikla danska íløggingarpeningi innan fyri øll øki. Henda størfingna íløgging við danskari hjálp varð sett upp av teimum sum einki minni enn landasvik og svik av allari sjálfstýrslugsun í Føroyum.

Og kommir í landsstýrissessarnar spældu teir eisini »rolluna«, at teir vildu ikki víta av peningi frá Danmark.

Tær 4 miljónirnar, ið skuldu verða tiknar innan 1. apríl, lótu teir fara um seg við eini snekkjan, at tær vóru ov dýrar.

Men nú er alt sleiðað, og tað var við at reisa seg eitt veldugt mótmæli frá fólkinum krígjar allar Føroyar, ikki minst innan fyrilandsstýrisslökkanna egna rekkjur.

Og so kom skjálvti á sjálfstýrisslandsstýrið.

Lögmaður svøldi hén beiska bitan, fór niðan til ríkisumboðsmannin og bað hann um fylgiskap til Danmark og um hjálp at tala við ríkisstýrismyndugleikarnar.

Og »ofta etur hundur tað, ið hann havnaði«.

So var við lögmanni Hákuni Djurhuusi og hansara samstarvsmannum í landsstýrinum.

Teir sum høvdu goyð av grímdum og blíði eftir dønnum og øllum danavinum, tagnaðu nú gyrdir í brokur, lograðu so eyðmykliga við blógum bonum um at fáa aftur tær 11 miljónirnar, sum teir í »mis skiltum størperni« høvdu havnað.

Hetta danska ríkisstýrið blóttaði, tók teir til náðs og lat lógina, sum varð samtykt eftir samráðing við

seinasta landsstýri, stóðugt virka fyrri Føroyar, so tær 11 miljónirnar framvegis kunnu koma Føroyum til gangans.

SEV-menninir hava verið niðri við. Og tað stóðst ikki á hjá teimum at fáa eisini tann lovaða peningin til næstu útbyggingina, — heilar 36 miljónir.

Sært man tað vera hjá lögmanni Hákuni Djurhuusi at fara niður at gera bragið á øðrum leiðum enn teimum, sum vóru langdar av seinasta landsstýrinum, og so noyðast at koma aftur bara við tí, ið hann og hansara landsstýri í størperni havnaðu.

Men skulu Føroyar ikki doyggja í eldslokkingi, megu teir »stóru« harrar avsvorja sín størpernispolitikk ikki bara eina ferð, men hvørja ferð, ið tað stendur á.

Ævintýr

Ofta havi eg spurt meg sjálfan, hvi hin fátæka fjöldin letur seg blinda so út av allar leið og fer á val at seta kross fyri sínum argastu fíggingum.

Hetta hugsaði eg ofta nú í vetur, tá yvirklassaorðasveinarin gjordu margar skaðiligar gerðir fyri sléttmannin, t. d. tollhekkan á beini, so at ein fátækur maður ikki longur hevur ráð at fara út at fáa sær ein dogverða av fugli ella fiski uttan so, at hann tekur til barnar aftur at rógva og tekur benzínmotorin úr bátinum og so aftur at toga á árárnar. Eg kann litid ætla illbónirnar, ið línar verða. Men danska orðið sigur: »Som man rede, så ligger man!« Já, fiskimenn og arbeiðsfólk høvdu maktina tann 8. november 1962, men tey nýttu hana ikki — nokur sátu heima, meðan onnur fóru á val og valdu yvirklassan, sum kúgar og trælkar slíttmannafjöldina.

Arbeiðarar fáa nógv ov litla løn. Javnaðarmenn settu uppskot um at hækka lønina og seta arbeiðsvikuna frá 48 tímum niður í 44, men uppskot javnaðarmanna slapp ikki til atkvøðugreiðslu. Løgtingsformaðurin nektandi at seta tað undir atkvøðugreiðslu.

Eisini settu vit javnaðarmenn uppskot fram um, at lögtingið garantierar fyrri útgørdarløn, so fiskimenn skulu sleppa frá at veðhaldi. Fyri hesum uppskoti stemmdu bara javnaðarmenn — eingin annar. Men hetta mál verður meira at siga seinni. Alt hetta jóðar sum ævintýr, tá ið ein veit, et fiskimenn og arbeiðsfólk kundu átt maktina í landinum, men nú ræður yvirklassin og kúgar tey, sum kundu átt maktina.

Eitt sorgarævintýr av ringasta slag. Men nú fer fjöldin at vakna. Yvirklassa ævintýrið má fáa ein endu.

J. H. Danbjørg

Klakksvík í dag

FYRSTA MASKINISTROYNDIN EFTIR NYGGJU SKIPANINI

Á Klakksvíkar tekniska skula hava 5 neringar lokið maskinist-prógvið eftir nýggju skipanini, sum kom í gildi í 1959. — Hin fyrsta í Føroyum.

Teir fyra, ið lokið hava hetta prógvið, eru:
Hans Løksagard Absalonsen 32
Garðshorn Christiansen 28
Mikkjal T. Hansen 42
Borge Joensen 21
Carl Nielsen 29
(Hægst 49 og lægst 21 stig).
Allir úr Klakksvík uttan Mikkjal T. Hansen, sum er actaður úr Hattarvík.

Próvdómari var J. A. Fischer frá maskindirektoratnum í Keypmannahavn.

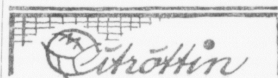
Lærarar skúlans hava verið:

A. Thomsen, fyrstoðumaður, Jóanes Leivsgarð, elektrikari, Regin Rasmussen, maskinistur, H. D. Petersen og Sámuel J. Dahl og Martin Poulsen, lærarar.

Aftaná at neringarnir høvdu fingið handað próvbrøvini, var samkoma á Klakksvíkar sjómansheimi. Roður vórðu fluttar av Johan Rasmussen, fyrrv. fyrstoðumanni skúlans, A. Thomsen, núverandi fyrstoðumanni, Fischer, próvdómara, Jóh. Gaard, nevndarformanni skúlans og næminganna vegna talaði og takkaði Hans L. Absalonsen.

Hetta nýggja prógvið gevur monna um rætt til at passa maskinur við uppi 500 hk., motorpassarprógvið bara 110 hk., hvat hevur orsakað at tað er nógv ov litid av maskin-kønnum monnum til nýggju skipini. Bara í fjór vórðu givin 65 undantaksloyvi.

5 prógvið av hesum slagi er ikki nógv, men stórt betur er ikki í Danmark, har t. d. einans 212 hava lokið hetta prógvið seinastu tvey árin og brúk er fyri fleiri hundræð.

Hósdeginn vóru landskappingardystir í Klakksvík og í Vestmanna. Í fótbóltri millum KI og IF (dreingir) vann KI 3—0.

Í handbólti annað lið (menn) vann IF 3—2 móti KI.

Í Vestmanna var kapping millum fyrstu mannslið Kyndil—VIF. — Kyndil vann 7—4.

Í kvöld kl. 7 verður fótbóltsdystur millum TB og KI í Klakksvík.

Vatnbrunnurin verður gjørdur

Eitt drúgvort neyðsynjarmál hjá Havnar kommunu sær nú út at fáa eina loysn.

Vatnbrunnurin í Havnadali hevur verið útbóin í Eitisatjon, og bóðini eru nú opnað.

Lætta bóðið uppá gerð av vatnbrunninum í Havnadali hevði felagið Phil & Sonner.

Máttukvöldið samtykt býráðið at lata Phil & Sonner —dansk byggitfelag — fáa arbeiðið. Bóð

teirra var 2.288.000 kr.

Teir høvdu tvey bóð inni: eitt at gera byrgingina úr jarnbeton og annan at laga hana av grót. Teir valdu grótrbyrgingina.

Afturat hesum kostnaði kemur annað, t. d. asfalt, sum vel man totast upp móti 100 túsund krónum. Ein veggstúbbi skal eisini gerast, aðrenn arbeiðið reiðiliga kann verða byrjað.

Raksetan

Fyrsta tingseta undir leiðslu av sjálfstýrissamgonguni at enda.

Fara vit so at meita um úrlönd, verður hildið at rakligt var.

Ikki eitt einasta uppskot, sum hevur nakran bati í sær vinnuliga, hvørki á sjóvi ella á landi. Men haraftur imóti hevur sjálfstýrissamgongan álágt fólk hækkað útreiðslur í livikestnaðinum við tolli og skatti; skert livikestnaðin í stórum uttan ábót.

Teir gloyndu ikki seg sjálvar, tí aðrenn framloguna við uppskoti um stórri skatt og toll høvdu teir høgt harrar longu fingið sær munandi lønhækkan 6000 kr. meira í landsstýrisslön umframt hækkaða lög-

tingsmannaløn — útgjörðir at taka imóti dýrtíðini.

Lögmaður, ið samstundis er lögtingarmaður, má sigast hava sett seg hegt lönarlaga, samstundis sum alt virnuleikið er í peningaligum trupulleikum — einki kann standa, alt má falla — verður kastað á heðar hins minni múgvaða við hegti tolli og hækkaðum oms. — draga topparnir til sín í stórum.

Hetta er í veruleikanum frukt- linnar av fyrstu tingsetu hjá sjálfstýrissamgonguni.

Dúgla varð skrivað av Dagblaðnum um, at Dam var lögtingsmaður, samstundis sum hann var lögmaður.

Eingin veit nakað um, at Hákun lögmaður hevur latið lögtingssessi- on frá sær — og nú fer hann sum minst gera tað.

BILFØRARI

Raskur og álitandi maður, sum er kunnigur í Havn, fær pláss sum feruavloysari einar 3 mánaðar.

telf. 1112

Pf. Shell

telf. 1112

Vanlukkutryggingin

er flutt í næstovastu hædd í húsum Niels L. Arge's á Kongabrunni.